

Таким чином, сьогодні необхідним є:

- удосконалити інформаційне та методичне забезпечення фінансового стану підприємства;
- розробляти методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства;
- удосконалити структуру аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи це на кожному етапі;
- працювати над методикою форм фінансової звітності, що дасть змогу підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна;
- розробляти методику комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, яка дала б змогу проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників та коефіцієнтів;
- удосконалити теоретичні засади формування та реалізації інформаційної системи підприємства;
- удосконалити форми і методи фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових ефективних шляхів фінансової діяльності.

Література

1. Терещенко О.О. Діагностика фінансового стану підприємства : монографія / О.О. Терещенко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 268 с.
2. Швиданенко Г.О. Сучасні технології діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г.О. Швиданенко, О.І. Олесь. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – С. 34-35.
3. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства / В.П. Москаленко, О.Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 6. – С. 180-192.
4. Копилок О.І. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посібн. / О.І. Копилок, А.М. Штангрет. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 168 с.
5. Лігоненко Л.О. Антикризисное управління підприємством: теоретично-методологічні засади та практичний інструментарій. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2007. – 580 с.

Маринич И.А., Пахольчак Я.Т. Некоторые подходы к диагностике финансового состояния предприятия в современной экономике

Исследовано понятие сущности финансового состояния предприятия и актуальность проведения финансовой диагностики. Изучены показатели, используемые для определения конечных результатов деятельности предприятия. Определены неблагоприятные критерии и показатели, которые могут вызвать финансовые затруднения, и предложены пути урегулирования негативных факторов.

Marynych I.A, Pakholchak Ya.T. Some approaches to the diagnosis of a financial enterprise in the modern economy

Explored the notion of essence financial situation and the relevance of financial diagnosis. Studying of indicators used to determine the final results of the enterprise. Defined adverse criteria and indicators that can cause financial difficulties and suggests ways of settlement of negative factors.

УДК 65.016.7

Доц. О.Ю. Масленников, канд. екон. наук;
магістрант Ю.І. Борищак – Львівська КА

КРИЗОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Враховуючи інтереси підприємства як суб'єкта мікроекономічної системи і держави загалом, запропоновано розглядати кризовий стан підприємства як об'єкт управління. З цією метою побудовано структурно-логічну схему виникнення кризи та визначено чинники, що спричиняють кризу підприємства.

Розгляд проблем антикризового управління посідає належне місце у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників: І. Ансоффа, Е. Аренса, Т.Ю. Базарова, В.О. Василенка, Є.Ф. Брігхема, Л.О. Лігоненко, Н.В. Родіонової, О.М. Скібіцького, Д. Стоуна, Р.О. Фатхутдинова та ін. Досягнення у цій галузі науки досить вагомі. Але разом із тим подальші дослідження виявляють проблеми, які потребують вирішення. Одним із важливих питань є створення дієвої системи раннього виявлення та подолання кризових процесів.

В антикризовому управлінні особливе чільне значення має якість керівництва, здатність основних менеджерів підприємства вирішувати самим складні проблеми бізнесу, використовуючи весь сучасний інструментарій на основі новаторських методів і прийомів.

Для визначення конкретних причин, що призвели до кризи, на наш погляд, необхідно визначити основні складові структурно-логічної схеми кризи. Це – стратегічна криза, криза результату і фінансова криза. Спочатку підприємство оперує поняттям "потенціал досягнення успіхів", який зводиться до отримання запланованого рівня доходів, рентабельності та витрат. Але потенціал поступово вичерпується, що призводить до відсутності заміни застарілим товарам і послугам, що давали значний обіг. Таке підприємство перебуває у стані стратегічної кризи, яка характеризується неефективністю виробничого процесу, а також застарілою системою управління, неадаптованою до внутрішніх і зовнішніх умов, що змінилися. Окрім низької технічної і технологічної оснащеності виробничого процесу, причинами кризи можуть виступати неефективність маркетингової політики підприємства у вивченні споживацького попиту, а також перешкоди в постачанні та просуванні товарів і послуг на ринок збуту. Основною ознакою настання стратегічної кризи є зниження конкурентоспроможності вироблюваних товарів і послуг, зменшення обсягів продажів, зростання невиправданих витрат виробництва і реалізації, а також негативний ефект масштабу.

Криза результату виникає тоді, коли зниження обігу по застарілому лідер – продукту призводить до підвищення витрат на його складування. Він характеризується уповільненням зростання виторгу, відсутністю прибутку, неефективністю виробничої і фінансової діяльності підприємства. Криза настає внаслідок низького рівня рентабельності виробництва і характеризується зростанням збитків внаслідок виробничої і господарської діяльності підприємства. Причиною виникнення кризи результату виступають помилки в галузі управління витратами й організації господарського процесу на підприємстві.

Криза ліквідності в класичному значенні виникає через невідповідність структури оборотних коштів джерелам їх фінансування на підприємстві. Також її можна класифікувати як фінансова криза, яка характеризується неплатоспроможністю підприємства через дефіцит грошових коштів, унаслідок чого виникає розбалансованість активів і пасивів, яка визначається за допомогою коефіцієнтів ліквідності. До ознак фінансової кризи належать: випереджаюче зростання кредиторської заборгованості, порівняно із зростанням ліквідних оборотних активів; негативний показник власного оборотного капіталу; негативний грошовий потік.

Причинами виникнення фінансової кризи є неплатежі, що збільшуються, за відвантажені товари або надані послуги, робота підприємства з не надійними партнерами, наявність не виправдано великого складського запасу сировини, матеріалів і готової продукції. У цих умовах підприємство здійснює неефективні довготермінові фінансові вкладення, які також є відволіканням засобів з обороту. Інакше кажучи, виникнення фінансової кризи зумовлено неефективним управлінням структурою оборотного капіталу і джерелами його фінансування.

Розглядаючи кризовий стан як об'єкт управління, вважаємо, що розвиток кризи можна розглядати як результат взаємної і комплексної дії трьох найважливіших чинників.

Три чинники, що спричиняють кризу підприємства:

- 1) незадовільне керівництво, яке є первинним внутрішнім чинником і головною першопрчиною розвитку кризи. Виокремлюють такі вади керівництва, які зумовлюють кризовий тип менеджменту: владний склад керівників, недостатні знання керівництва; незбалансована адміністративна команда; відсутність стратегічного підходу; слабка дисципліна; аморальність і недостатність ентузіазму;
- 2) недостатній контроль, який проявляється у трьох аспектах: відсутність планування і необґрунтоване ухвалення рішень; недостатній фінансовий контроль; недостатність маркетингових зусиль.
- 3) доведено, що для ефективної роботи підприємства керівник повинен: оцінювати кон'юнктуру, в якій діє компанія, надаючи передусім увагу зовнішнім чинникам; оцінювати наявність ресурсів; встановлювати мету і визначати стратегію діяльності підприємства; розробляти довго- та короткотермінові програми дій для досягнення поставленої мети. Незнання або неможливість якісно і своєчасно виконувати ці функції підштовхують підприємство до неминучого краху.

Типовими помилками в цій сфері є:

- недостатній бюджетний контроль;
- невикористовування планів руху грошової готівки;
- неповна інформація про рентабельність виробництва і реалізації окремих видів продуктів;
- недостатній контроль за кредиторами;
- надмірні витрати;
- недостатність маркетингових зусиль для розширення обсягів збуту;
- дисбаланс дій.

Зовнішнім проявом впливу цього чинника є:

- недостатність власного капіталу, через обмеженість фінансових ресурсів засновників і (або) нездатність до самофінансування;
- надмірна залежність від кредитних ресурсів або перевищення кредиту як джерела капіталу і можливої втрати контролю над частиною бізнесу;
- висока питома вага умовно-постійних витрат передусім на оплату позикового капіталу. За цих умов підприємства вимушені частину валового доходу спрямовувати на фінансування позикового капіталу;
- неефективна структура витрат (перевага умовно-постійних витрат) унаслідок високих відсотків, низької продуктивності праці або надмірних інвестицій до

основних фондів (постійні активи), негативної дії ефекту операційного важе-ля під час скорочення обсягів виробництва;

- "перерозвиток" бізнесу, тобто ситуація, у якій бізнес розширяється швидше, ніж його можливість фінансувати себе. Вартість залучення позик в умовах критичної структури капіталу критично зростає, що і може зумовити збитковість діяльності;
- здійснення великих інвестиційних проектів, особливо якщо у разі невдачі зазнає шкоди весь власний капітал;
- отримання значних форс-мажорних збитків за наслідками проведення окремих господарсько-фінансових операцій, які зумовлюють одночасну втрату великого обсягу власного капіталу, який не може бути швидко відновлений.

Запропонована структурно-логічна схема розвитку кризи підприємства дає змогу констатувати існування закономірності, що кожне подальше економічне явище дає сигнал більшої сили і тієї ж спрямованості, що і попередні. Проте така проста залежність навряд чи відображає істотно складніші та суперечливі процеси, що відбуваються в реальній практиці господарювання. Тому необхідний постійний контроль за ланцюжком, ініційованим певним початковим економічним явищем, що дасть змогу своєчасно знайти характер і глибину дії початкового явища на подальші. Варто зазначити, що своєчасне виявлення кризи, його фази і глибини підвищує ефективність управлінських рішень.

Література

1. Базаров Т.Ю. Теорія і практика антикризового управління : підручник [для студ. ВНЗ] / Т.Ю. Базаров, С.Г. Беляєв, Л.П. Беліх. – К. : Вид-во "Закон і право", ЮНІТИ, 1996 р.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством : навч. посібн. / В.О. Василенко. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2003 с.
3. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посібн. / В.Г. Герасимчук. – К. : Вид-во КНЕУ, 2000. – 360 с.
4. Герчикова І.Н. Менеджмент : учебник / И.Н. Герчикова. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во "Банки и биржи", ЮНІТИ, 1995. – 480 с.
5. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / Л.О. Лігоненко. – К. : Вид-во "Либідь", 2001 с.
6. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент : навч. посібн. / О.М. Скібіцький. – К. : Центр навч. літ-ри., 2009-568 с.

Масленников А.Ю., Боришак Ю.И. Кризисное состояние предприятия как объект управления

С учетом интересов предприятия как субъекта микроэкономической системы и страны в целом, предложено рассматривать состояние предприятия как объект управления. С этой целью построена структурно-логическая схема возникновения кризиса и определены вызывающие ее факторы.

Maslennikov A. Yu., Borishchak Yu. I. The crisis condition of the enterprise as object of management

With provision for interest of the enterprise as subject economics system and country as a whole, is offered to consider the condition of the enterprise, as object of management. Is it for this purpose built structured-logical scheme of the arising the crisis and certain factors here causing.